

V novom roku aj po Ekologickej stope

Aj toto leto Stredisko environmentálnej výchovy Slovenskej agentúry životného prostredia (SEV SAŽP) Ekocentrum Drieňok Teplý Vrch ožilo táborovým ruchom. Tohtoročný ekotábor sa niesol v znamení názvu Letné dobrodružstvo na Drieňku. Zúčastnilo sa ho štyridsať detí z rôznych kútov Slovenska, ktoré tu prežili jedenásť naozaj vzrušujúcich, dobrodružných a objavných dní. Vybrali sa po stopách muflóna vo Veľkej obore, aj za pravekým mužom do Veľkej Drienčanskej jaskyne, prežili noc pod holým nebom, odkliali Drieňok a rozlúštili záhadu bieleho jeleňa, zahrali sa na detektíva v prírode, spoznávali krajinu štetcom a paletou a dokonca sa tu udiala aj táborová svadba a superstar... Tento nesporne zaujímavý program ekotábora „majú na svedomí“ pracovníci odboru environmentálnej výchovy SAŽP, ktorí ho spolu s deťmi na Drieňku aj preživali. Ekotábor je však len jedna z množstva aktivít, ktoré pracovníci odboru environmentálnej výchovy (OEV) každoročne organizujú pre deti, mládež, aj dospelých. O práci OEV v tomto roku a plánoch do roku budúceho hovoríme s vedúcim odborom RNDr. Lubošom Čillagom.

Koniec roka býva príležitosťou na bilancovanie. Ako sa začal a aký bol tento rok pre odbor environmentálnej výchovy?

Už na začiatku roka sme s redakciou Halali začali realizovať programy pre Slovenskú televíziu, v ktorých sme prezentovali výchovnú a vzdelávaciu činnosť Slovenskej agentúry životného prostredia, postupne sme navštívili strediská environmentálnej výchovy Teplý Vrch, Dropie aj Modru Harmóniu, kde sa naše aktivity konali. Každá relácia, bolo ich dvadsaťdva, obsahovala ukážky praktických programov. Odozva bola veľmi priaznivá, redakciu Halali kontaktovali najmä pedagógovia, na základe čoho sme sa rozhodli všetky relácie ešte v tomto roku vydať na CD. Veríme, že budú vhodnou inštrukciou pre učiteľov.

Novinkou v tohtoročnom ekotábore na Teplom Vrchu bolo spoznávanie krajiny so štetcom a paletou. S akademickým maliarom Štefanom Kockom dievčatá a chlapci spoznávali a maľovali krajinu na hrádzi, v lese, v prírode...

Trochu geografie, trochu geológie, zvuky prírody, niečo o stromoch, kvetoch, pôde... to by mal ovládať mladý detektív, ak sa chce bezpečne pohybovať v prírode. V ekotábore sa deti naučili z každého trošku a stali sa z nich malí detektívi

Medzinárodný festival Envirofilm je podujatie, ktorého sa, aj vďaka sprievodným podujatiam už tradične organizovaným vašim odborom, zúčastňujú stovky detí a mládeže z celého Slovenska.

Envirofilm bol tentoraz zameraný na NATUR-u 2000. Preto aj my sme sa snažili medzi mladými ľuďmi, školákmi, spropagovať chránené a vzácne územia Slovenska. Realizovali sme to aj formou skladačky o národných parkoch a chránených oblastiach, ktorú sme si vyrobili. Učiteľia, ktorí sprevádzali deti na festivale navrhli, aby táto skladačka bola učebnou pomôckou na prírodovedné predmety. Je to pre nás inšpirácia a do budúceho edičného plánu chceme zaradiť aj puzzle – mapu Slovenska s chránenými územiami, národnými parkami. Tradičnou súťažou Envirofilmu je výtvarná súťaž pre deti a mládež Zelený svet, ktorú tiež pripravuje náš odbor.

Ďalšou akciou, ktorú ste rozbiehali začiatkom tohto roku bol program BISEL, pokračovala tiež súťaž Hypericum, ktorá sa okrem poznávania prírodných hodnôt zameriava aj na kultúrne dedičstvo jednotlivých oblastí Slovenska...

Program BISEL je celoslovenský a je určený žiakom druhého stupňa základných škôl. Zahŕňa monitoring čistoty povrchových vôd pomocou vodných bezstavovcov. Je pokračovaním projektu Živá príroda, ktorý sa úspešne realizoval od roku 1999 do 2003. Súťaž Hypericum sme realizovali aj v tomto roku vo všetkých našich strediskách environmentálnej výchovy, celoslovenské kolo bolo v júni na Teplom Vrchu. Odtiaľ naše družstvá postúpili do štvrtého ročníka celoštátnej súťaže Deti prírody, ktorá sa uskutočnila v septembri za účasti družstiev Štátnych lesov TANAP-u.

Program BISEL je celoslovenský a je určený žiakom druhého stupňa základných škôl. Zahŕňa monitoring čistoty povrchových vôd pomocou vodných bezstavovcov. Je pokračovaním projektu Živá príroda, ktorý sa úspešne realizoval od roku 1999 do 2003. Súťaž Hypericum sme realizovali aj v tomto roku vo všetkých našich strediskách environmentálnej výchovy, celoslovenské kolo bolo v júni na Teplom Vrchu. Odtiaľ naše družstvá postúpili do štvrtého ročníka celoštátnej súťaže Deti prírody, ktorá sa uskutočnila v septembri za účasti družstiev Štátnych lesov TANAP-u.

Slovenského poľovníckeho zväzu a Združenia lesníčiek. Ďalšou tradičnou akciou je veľtrh environmentálnych výchovných programov Šiška, ktorý sme organizovali tiež na Teplom Vrchu. Záujem bol opäť veľký, veľtrhu sa zúčastnilo okolo sedemdesiat pedagógov, lektorov zo Slovenska aj z Českej republiky. Na budúci rok sa uskutoční už desiaty ročník tohto podujatia.

Zaujímavý projekt ste realizovali v spolupráci s Regionálnou rozvojovou agentúrou Prešovského samosprávneho kraja.

Na projekte Pilotný program environmentálneho vzdelávania - inovatívne prístupy k problematike environmentálnej výchovy sme pracovali celý november v Stredisku environmentálnej výchovy SAŽP na Teplom Vrchu. V päťdňových turnusoch sa vystriedali pedagógovia z celého Prešovského kraja, pracovníci nášho odboru tu pôsobili ako lektori, realizovali ukážky našej práce, čo robíme, čo chceme robiť v oblasti environmentálnej výchovy na školách.

Ako prešovskí pedagógovia prijali projekt?

Pripravili sme si power pointové prezentácie do interiéru, ale už pri prvom turnuse sme zistili, že pedagógovia chcú praktické ukážky priamo v teréne. Zmenili sme teda charakter programu a snažili sme sa čo najviac pracovať vonku, čo sa nám darilo aj vďaka počasiu. Bola pre nás inšpirujúca skutočnosť, že pedagógovia majú záujem viac o praktické ukážky práce ako len o teóriu.

Budú mať aj ostatné slovenské kraje šancu zapojiť sa do tohto projektu?

Toto bol, samozrejme, pilotný projekt, osvedčil sa a spätná väzba bola veľmi priaznivá. Pripravujeme záverečné hodnotenie projektu, z čoho by mal vziť manuál pre pedagógov. Plánujeme s centrom SAŽP v Prešove pripraviť projekt aj pre iné kraje.

ProEnviro, Envirootázniky, Ekopaky... to sú ďalšie aktivity odboru environmentálnej výchovy.

V projekte Ekopaky zdôrazňujeme potrebu separovaného zberu, pričom sa zameriavame na použité viacvrstvové nápojové obaly. Po dohode s firmou Kuruc sme spustili druhú

etapu, v ktorej sa zameriavame na to, aby škola vypracovala projekt, pomocou ktorého osloví čo najviac obyvateľov. Čiže dôležitejšie ako vyzbierané množstvo je forma akou žiaci dokážu do zberu zapojiť svoje okolie. Propozície sú na našej webovej stránke, vyhodnotenie bude na budúci rok na Deň Zeme. Projektu ProEnviro sa v tomto roku zúčastnilo celkovo 192 materských, základných a stredných škôl. EnviroOtázky začínajú byť tiež populárnou formou súťaže na školách a práve v týchto dňoch ju začíname vyhodnocovať.

Začiatkom novembra ste sa zúčastnili knižného veľtrhu Bibliotéka a pedagogika v Bratislave. Čím ste sa prezentovali?

Všetkými tlačovinami, ktoré sme vydali. Či už sú to pracovné listy Voda, Doprava, Pôda, Odpad alebo kľúčmi na určovanie hornín, mäkkýšov, lišajníkov, drevín, lesných rastlín, ďalej je to geomorfológia – zemské tvary, atmosférické javy. Vydali sme doteraz sedem kľúčov, v budúcom roku by sme pre túto sériu kľúčov chceli urobiť obal. Tieto tlačoviny by mali slúžiť ako učebné materiály pre naše súťaže ako je Hypericum, kľúč lišajníky, ktorý sme vydali v širšej forme, je vlastne pomôckou pre monitoring čistoty ovzdušia. Pedagógovia ale aj žiaci tak môžu podľa lišajníkov indikovať čistotu ovzdušia vo svojom blízkom okolí. Je to taký jednoduchý systém monitoringu, ale je zmysluplný a veľmi názorný.

Odbor environmentálnej výchovy spolupracuje so všetkými stupňami škôl?

Najviac so základnými školami, ale spomenutý program BISEL je určený tak pre druhý stupeň základných škôl, ale aj pre stredné školy. Samozrejme, spolupracujeme aj s vysokými školami, univerzitami, fakultami zameranými na environmentalistiku a ekológiu, a to formou projektu letnej a jesennej školy ochrany životného prostredia, tohto roku sa konala v Stredisku environmentálnej výchovy Dropie. Program bol prispôbený študentom environmentalistiky Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, obsahoval ukážky práce s deťmi so zameraním na výučbu na prvom a druhom stupni základných škôl.

Je to tak, že školy vyhľadávajú vás, alebo vy oslovujete školy?

Stále to je tak, že my sme iniciátori. Či už zoberieme projekt Živá príroda, alebo teraz BISEL, Envirotázky, ProEnviro... sme to my, kto školy oslovujeme, iniciuje. V prí-

pade druhej etapy projektu Ekopaky sme však propozície dali na našu webovú stránku, uvidíme, aká bude reakcia.

Všetky projekty, aktivity, ktoré sme spomenuli, pokračujú aj v budúcom roku. Pripravujete aj niečo nové?

Áno, chceme školám ponúknuť novú aktivitu. Volá sa Ekologická stopa a pripravujeme ju v spolupráci s FSC. Je to projekt pre školy, ktorý nám dáva možnosť jednak merať našu cestu k trvalej udržateľnosti a takisto nám umožňuje pozrieť sa na naše aktivity inými očami. K tomuto programu plánujeme vydať pracovné listy Školský ekolog a informačno-motivačnú skladačku pre školy.

Na budúci rok sa prakticky rozbehne už aj program BISEL.

Počítame s tým, že v priebehu apríla uzavrieme prihlášky a začneme na školy posilať pomôcky ako sú sieťky, lupy, tácky, kľúče... Pomôcky sme už zakúpili, vyrobili. Projekt BISEL je o to zaujímavejší, že pri tomto veľmi jednoduchom systéme monitoringu sa získavajú dosť relevantné výsledky o čistote vôd a môže ich v praxi využiť aj Štátny vodo-

hospodársky podnik, správcovia tokov, s ktorými chceme nadviazať spoluprácu.

V budúcom roku sa budeme venovať takisto našim už zabehnutým akciám, regionálnym kolám aj celoštátnemu kolu Hypericum – Deti prírode, chceme sa dôstojne pripraviť na desiaty veľtrh výučbových environmentálnych programov - Šiška, na Envirofilm, aj na všetky naše ďalšie aktivity.

Programy, ktoré pripravujete, si vyžadujú zánietených ľudí, ktorí majú dobrý vzťah k deťom, mladým ľuďom a majú záujem s nimi pracovať.

Kolektív pracovníkov OEV tvoria mladí ľudia, ktorí majú s touto prácou skúsenosti a zanieťenie im nechýba. Zaujímavé programy pripravuje Ing. Katarína Bérešová v Stredisku environmentálnej výchovy na Dropie. Orientuje sa na najnižšiu vekovú kategóriu, na materské školy. Sú to programy, ktoré u nás absentujú a pedagógovia si pochvaľujú, že sa nezabúda ani na tých najmenších. Preto sme materské školy zahrnuli aj do projektu ProEnviro, čo je súťaž o najlepší návrh environmentálneho projektu, ktorý ešte nebol realizovaný a ocenený v iných podobných súťažiach. Do druhého ročníka projektu sa popri základných a stredných školách zapojilo až 77 materských škôl z celého Slovenska. Slávnostné odovzdávanie cien sa konalo koncom novembra v Slovenskej agentúre životného prostredia v Banskej Bystrici. Zaujímavé programy pre banskoštiavnický región pripravuje Mgr. Barbora Úradníková, naposledy napríklad Putovanie geoparkom. Ing. Martina Pihuličová v Košiciach organizuje úspešnú environmentálnu olympiádu a vďaka Ing. Želmíre Ružičkovej environmentálnou výchovou ožilo aj stredisko na Teplom Vrchu. Ak to tak môžem povedať, dotiahla tam veľa detí aj z miestnej školy, ktorá predtým absentovala. Nadviazala tiež dobrú spoluprácu s lesnými pedagógmi a kombinuje environmentálnu výchovu s lesnou pedagogikou. Školy majú o to záujem. No a, samozrejme, je tu kolektív odboru environmentálnej práce SAŽP, Mgr. Katarína Kosková, Mgr. Jana Šimonovičová, Ing. Tomáš Kizek a Mgr. Miloš Vincik, ktorí sa podieľajú na príprave všetkých súťaží, podujatí, projektov, táborov...

... a tento je môj

Anna Gudžová
Foto: Katarína Kosková